Учѣте ся брати мои
Думайте читайте

И чужому научайтесь
Свого не цурайтесь.

СВОБОДА

„Въ своей хатѣ своя правда

И сила и воля"
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Рôкъ III. | Шамокінъ, Па. Четвергъ 21-го Падолиста 1895. | Число 37.

Шамокінъ 21. Падолиста.

Черезъ нашу байдужность мы ще позаду.

Дальше.

Нашѝ люде вôдносять ся зъ якимсь невытолкованымъ страхомъ до амер. паперôвъ. Справдѣ нема що дивуватись: нашому чоловѣкови надоѣли тѝ рôжнѝ паперѣ въ старôмъ краю, алежь ради Бога, тажь то зовсѣмъ що иншого було тамъ, а що иншого ту. Якійсь злѝ духи набили нашому чоловѣкови въ голову, що якъ вôнъ возьме амер. папери и присягне на вѣрнôсть тому краеви, котрый его живить и одягае, то вôнъ здрадить свого Найяснѣйшого цѣсаря въ старôмъ краю, зломить присягу! Яку присягу? пытаемось. Чи ты чоловѣче присягавъ коли цѣсарови? Ну коли? Ага, скаже, неоденъ выслуженый вoякъ — тажь присягавъ я на фану, якъ вступивъ до войска. Добре — та присягавъ ты, але на часъ твоеи службы войсковои. Але що тамъ богато балакати. Дурному и лопатою въ голову не вложишь, а до мудрого не треба довго балакати. Тай дурныхъ обывателѣвъ мудра Америка не потребуе. Мы хочемо росказати коротко нашимъ людямъ, але розумнымъ, якою дорогою треба йти, щобъ дôстати амер. папери и що тѝ папери значать для чоловѣка, якъ вôнъ жіе ту въ Америцѣ, а що значать тѝ папери, якъ-бы нашъ чоловѣкъ вернувъ до краю.

Якъ прійде нашъ чоловѣкъ вже старшій до Америки, якъ мае вже понадъ 20 лѣтъ — то заразъ може дôстати першѝ папери, але тѝ першѝ папери, еще не зроблять зъ него обывателя. Вôнъ еще не мае права голосованя, анѣ другихъ подôбныхъ правъ, якѝ прислугують тôлько обывателямъ. Якъ нашъ чоловѣкъ прожіе 5 лѣтъ въ Америцѣ — тогды бере собѣ чоловѣка, обывателя зъ собою и ѣде до такого мѣста, якъ прим. у насъ Sunbury — нѣбы повѣтове мѣсто въ старомъ краю. Тамъ пытають ся его, якъ называе ся, кôлько лѣтъ мае, котрого мѣсяця и року пріѣхавъ, зъ котрого портового мѣста, чи зъ Бременъ, чи зъ Гамбурга, чи зъ Антверпенъ, чи зъ Роттердаму и якъ называвъ ся корабель, котрымъ пріѣхавъ. То треба конечно знати. Якъ дôставъ вже другѝ папери — то стае дѣйснымъ обывателемъ Америки. Може выбирати всѣхъ урядниковъ и бути выбранымъ на всякого урядника, тôлько на президента нѣ. Бо на президента може бути выбранымъ лишь той, що уродивъ ся въ Америцѣ и може бути всякои вѣры, лишь не католицкои. Якъ вже мае нашъ чоловѣкъ другѝ папери американьскѝ то еще не тратить права въ старôмъ краю, якбы тамъ повернувъ. Не такъ, якъ говорять злѝ духи, що ему тамъ навѣть не можна вже носа показати. Нѣ! зовсѣмъ нѣ. Вôнъ може собѣ спокойненько вернути и тамъ его навѣть на вôйта, або и на посла выберуть, якъ буде розумный чоловѣкъ! Але розумнѝ не вертають до краю. Ажь тогды не выберуть его на вôйта, анѣ на посла, якъ вôнъ выпише ся зовсѣмъ зъ горожаньства старого краю. А выписати ся може такъ: Якъ мае вже другѝ папери, посылае ихъ до Washington-у, а робить то ему адвокатъ. Въ Washington-ѣ выпшлють до конзуля американьского въ Вѣдни, а вôнъ подасть то до мінѣстра внѣшныхъ справъ, якъ теперь е панъ Бадені, той мінѣстеръ напише до староства, до котрого колись нашъ чоловѣкъ належавъ, а староста напише до вôйта, въ котрôй громадѣ чоловѣкъ бувъ записаный, щобъ его выкреслили зъ громады. Вôйтъ выкресливъ и подавъ до пана старосты, а панъ староста до Вѣдня, а міністеръ знову до консуля американьского, а консуль до Washington-у — зъ Washington-у дôстане нашъ чоловѣкъ папери свои, що вôнъ вже таки правдивый обыватель Американьскій. Але ще зъ того не выходить, щобы чоловяга не мôгъ вернути до краю. Може навѣть заразъ. Може тамъ собѣ завести газдôвство, може до всякого бізнесу братись, мусить тамъ податки платити и якъ що злого зробить, то можуть его и повѣсити, але не выберуть его анѣ на вôйта, анѣ на посла, тай и до войска не потягнуть.

Такъ рѣчи стоять зъ Американьскими паперами, у тыхъ людей, що въ пôзнѣйшôмъ вѣцѣ прійшли до Америки. Якъ рѣчь ся мае съ тыми, що передъ 18. рокомъ прійшли до Америки и еще про що иншого розкажемо вамъ, любѝ читателѣ на другій разъ.

Конець буде.

Взаимнôсть Славяньска.

Идея сотвореня великои державы Славяньскои на основахъ федераційныхъ — та идея, що вже въ 60. рокахъ одушевляла кождого правдивого Славянина въ Европѣ, та идея уступила нынѣ съ порядку дневного зъ рôжныхъ причинъ. Россія найбôльша держава славяньска, справдѣ мае въ своей державнôй програмѣ и ту идею, може найголовнѣйшу, доказомъ чого еи стараня по всѣхъ краяхъ де тôлько жиють Славяне. Для того видимо вплывы Россіи и въ Чехахъ и въ Сербіи, Болгаріи, въ Галичинѣ. Замѣры Россіи суть бôльше панроссійскѝ, якъ панславяньскѝ. Однакожь заборы на всходѣ — въ полудневой Азіи, куда Россія замѣряе розширити границѣ свои державы, бôльше занимають еи увагу, якъ заборы земель и народôвъ Славяньскихъ.

Полякôвъ, пôсля ихъ політики въ Австріи не можь уважати Славянами; пôсля ихъ тактики політичнои, де они безпощадно и безсумлѣнно выступають противъ интересôвъ Славяньскихъ — можь-бы ихъ назвати, навѣть ворогами Славянъ. Шляхтичѣ польскѝ, котрымъ Австрія дала нагоду выобразоватись політично и дипльоматично, выдерлись на дахъ Австріи и вѣрять свято, що на еи развалинахъ побудують шляхотску Польщу.

Чехôвъ можь-бы назвати ще найбôльше Славянами и очи въ имя свои державнои идеи лучать ся зъ усѣми Славянами въ Австріи (крôмъ, розумѣе ся Полякôвъ), вздыхають до Россіи, щобъ якъ найбôльше позыскати для будучои своической державы. Narod sobe a pro sebe — се ихъ патріотична девіза.

Русины въ Галичинѣ борять ся зъ сильнѣйшимъ елементомъ польскимъ, борять ся зъ власною нуждою матеріяльною и рôкъ рôчно тысячки зъ нихъ вандрують въ новый свѣтъ шукати лѣпшои долѣ політичнои и економічнои. Ани у Галичанъ, ани у Украинцѣвъ не выросла еще идея державна. Навѣть, якъ оденъ посолъ тамтого року пôднѣсъ идею державну Малороссіи — то часописи льокальнѝ въ Галичинѣ впросте высмѣяли его, называючи се утопіею. Про Болгаръ, Сербôвъ, Кроатôвъ, Лужичанъ годѣ и говорити. Се суть занадто малѝ и слабѝ племена, щобъ змогли виднѣйшу ролю вôдограти на торзѣ славяньскôмъ.

До стаґнаціи пытаня славяньского причиняесь еще въ великôй мѣрѣ и духъ часу, котрый цѣлою свою истотою занятый на разѣ пытанемъ рôбôтничимъ. Ту входять въ гру чинники соціяльнѝ, а не національнѝ, чи въ вузшôмъ, чи въ ширшôмъ значѣню того слова. Такъ въ коротцѣ представляе ся пытане славяньске въ Европѣ.

Въ Америцѣ вôдъ сотки лѣтъ мешкае велика сила Славянъ. Усѣ племена великои славяньскои родины суть репрезентованѝ на амер. земли. Здае ся, що найстаршѝ горожане Америки зъ помѣжь Славянъ — суть Чехи — вôдтакъ слѣдують Поляки, Русины, Великороссы, Хорваты и Сербы. По всѣхъ майже державахъ пôвнôчнои Америки мешкають Славяне. Не тôлько въ Сполученыхъ Державахъ, але и въ Канадѣ повынаходивъ Д-ръ Олеськôвъ родины рускѝ и польскѝ. Якъ бачимо — на великихъ обширахъ пôвн. Америки жіють Славяне. Якажь ихъ лучнôсть? До теперь майже нѣяка. Поодинокѝ народности, роскиненѝ по широкихъ просторахъ, жиють для себе и навѣтъ не знають, або не хочуть знати про братнѝ народности. Мѣсцевѝ обставины, борба о жите, а найбôльше борба о засады религійнѝ зневолили поодиноку народности до певнои орґанізаціи, однакъ въ дуже вузонькихъ рамкахъ. Найбôльшою въ розмѣрахъ орґанізацією можуть похвалити ся Поляки, але чи та орґанізація мае яку-таку стôйнôсть на амер. грунтѣ, годѣ притакуючо сказати. Орґанізація, що мае головну задачу вôдбудоване своеи вôтчины самостôйнои, выборене політичнои независимости въ историчныхъ границяхъ черезъ матеріяльну и моральну помôчь зъ Америки, не може подати въ Америцѣ на будуче додатныхъ результатôвъ. Найинтеллиґентнѣйшѝ одиницѣ польскѝ, що выховались вже въ публичныхъ школахъ въ Америцѣ, масово дезертерують съ пôдъ прапору польского. Уважають себе патріотами тои землѣ, зъ котрои хлѣбъ споживають, а бізнесъ головною пôдставою житя. Се рѣчь зовсѣмъ природна. — Про другихъ Славянъ Полякамъ байдуже. Они звыкли навѣть въ Америцѣ старшувати надъ другими и свою культуру и опѣку накидувати другимъ. Дивна рѣчь, що тѝ люде не въ силѣ нѣколи нѣчого навчити ся!

Про Чехôвъ, Сербôвъ, Кроатôвъ не будемо говорити, бо мало про нихъ знаемо. Великороссôвъ треба подѣлити на народъ, аґітаторôвъ православія и на духовеньство. — Народъ великорусскій роскиненый маленькими громадками по Пенсильвеніи, Калѣфорніи, Иллинойсъ и другихъ. Крôмъ церковь и подекуды Братствъ о нѣякôй ширшôй орґанізаціи и не снить ся проводирамъ, — православна пропаґанда, а вслѣдъ за нею панроссійска заняла цѣлу ихъ увагу. И власне тѝ провôднѝ идеи ихъ роботы ставлять чимъ разъ бôльшій муръ хинскій до прочихъ Славянъ, а передовсѣмъ до Малороссôвъ.

(Конець буде).

SVOBODA

(LIBERTY.)

Weekly Paper

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at 144, South Franklin str; Shamokin, Pa. of each week by the Svoboda Publishing Co.

ADVERTISING RATES:

One inch per annum...$ 10.00

„ „Six months. „ 6.00

All comunications should be addressed to:

„Svoboda“ Printing Office

144 S. Franklin, str,

Shamokin, Pa.

Предплата рôчна 2.00

До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:

To "Svoboda" Printing Office

144 S. Franklin, str.

Shamokin, Pa.

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

Entered the post office at Shamokin, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячй приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. Gr. Chylak

Olyphant Pa.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. Nestor Dmytriw

Mt. Carmel, Pa.

P. O. Box. 599.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Дайто пôзнати ся свѣту, що мы є?

Въ вôльнôй Америцѣ живуть люде рôжныхъ народностей, якй тôлько знаходять ся на кулѣ земскôй и кожда народнôсть есть тутъ знана пôдъ правдивою рôдною, историчною назвою — лишень насъ Русинôвъ не знають и кождый зве, якъ хоче и дае намъ назву до вподобы и мы наче той знайдухъ цѣлои люцкости до днесь не представились народною историчною метрикою, зъ котрои дôзнавъ бы ся свѣтъ, що мы сыны славного народу руского, першого мѣжь всѣма славяньскими народами, такъ числомъ якъ и славною бувальщиною.

Хто тому виноватъ? — Мы сами. Наколи почали Русины груповати ся въ Братства и будувати церкви, то подали назву религійну обрядову, а не національну. Себе назвали „greek catholic“ а не russian „society“; свои церкви назвали greek catholic church, а не „russian catholic“. По кôлькохъ рокахъ до тои хибнои назвы причинилась и ще бôльшь дивовина: „hungherian greek catholic and roman greek-slavonian hungerian church або society“. Мѣжь тою путаниною назвъ подиблешь и таку: spolek sveteho Stefana krala gr. cath. i ryn sko-slovensko-madiarski katolicki. Американдѣ ломлять собѣ голову и кажуть, що о народѣ greek cath. не знають. Польскй газеты зô свого боку нехотять дати знати о истнованю руского народа въ Америцѣ, бо пôсля ихъ думки то все одно. То и Поляки пишуть: „unici, unicke bratstwo, unicki kosciol, polsko unicki lud“.

Неодинъ Janko z budy, що насъ у мадярского пана св..., прибравши ся въ Америцѣ въ чорну одежу и припявши позолоченый зегарокъ, съ погордою зве насъ „rusnakami.“

Колишный рускій католицкій священникъ О. Товтъ и нынѣ въ Америцѣ протоерей россійской правительственнои церкви, вôдрѣкши ся свого за копѣйку, прозвавъ насъ Русинôвъ „калакутами“ и тымъ зъеднавъ собѣ вôдповѣдну славу и належне реноме.

Въ словацкôй газетѣ „Noviny“ можна дуже часто вычитати, що Русинôвъ въ Америцѣ на ма, тôлько: „nas'i grecko-katolicki rodaci.“

Чому не пише: нашй братя Русины? Тому причина есть така: Нашй братя Славяне и сусѣды задля власного интересу не хочуть, щобъ рускій духъ пахъ въ Америцѣ и щобъ Русинъ не знавъ, що вôнъ правдиво є, но щобъ пôдъ назвою „unitów“ раховавъ ся яко Полякъ, а уходивъ за Словака, яко нашъ „grecko katolicki rodak“, що на одно и те саме выходить „slovak“ и щобъ добродушный Русинъ несвѣдомый своего походженя, своей національной вôдрубности, помножавъ число польскихъ або словацкихъ братствъ, дававъ на польскй або словацкй костелы свôй грошь, пôдперавъ ихъ газеты, до ихъ банкôвъ славъ грошѣ, вымѣнювавъ шифкарты у нихъ, куповавъ льоты za „lacne ceny“ на мѣсяцю, щобъ Русинъ яко „grecko katolicki rodak“ або „unita“ замовлявъ собѣ modlacu knihu: „velky rajsky zahrady“ за два доляры а „malu zahradu“ за 75 центôвъ — або „z'yvot sv. Stefana krala, pekne opravleny v hovedzu skuru“ за 3 дол. Чи зрозумѣли братя о що йде? Чи пôзнаете дядька лиса Микиту?

Дальше буде.

ДОПИСЪ.

Ансонія. 15. Новембра.

Хвальна Редакція.

Прошу помѣстити тыхъ кôлька рядкôвъ у нашôй „Свободѣ“ о Ансонійскихъ Русинахъ. Насъ Русинôвъ живе въ Ансоніи вельми поважне число и маємо численне Руске Братство св. Апостолôвъ Петра и Павла, котре не одовга пристане й до „Союза“. Мы тутъ не прозябаемо, але живемо своимъ рускимъ житемъ и стараемъ ся о скôлько нашихъ силъ дати пôзнати ся другимъ народностямъ, що мы є.

Найлучшою ознакою и проявомъ нашого народного житя и народного почутя мѣжь нашою колонію най послужить слѣдуючій фактъ: Дня 14 Новембра с. р. дало наше Руске Братство баль, зъ котрого весь доходъ призначеный на будову Рускои церкви, пôдъ котру уже маємо хорошій пляцъ.

Уже вечерною порою того памятного дня, бальова саля була набита гостями по сами береги такъ, що годѣ було перетиснути ся. Вступъ на баль бувъ за білетами и небуло Русина, котрый бы не пожалувавъ тыхъ кôлька центôвъ на такъ благородну и святу цѣль. На Рускій баль явило ся ажь три Словацкй Братства а именно: Братство св. Войтѣха, Братство св. Ивана Непомука и женьске Словацке Братство Пречистои Дѣвы Маріи — всѣ въ повнôй парадѣ зъ власными своими ознаками. Коло осьмои годины вôйшовъ въ салю Высокоповажаный нашъ духовный Отецъ Григорій Грушка, де всѣ Братства зробили шпаліръ а музыка заграла гучно на привѣтъ.

О. Грушка ставши передъ гостями, привитавъ всѣхъ въ своей красно-рѣчивой промовѣ, де мѣжь инчимъ спôмнувъ о славѣ Русинôвъ о ихъ значѣню мѣжь прочими славяньскими народами и о судьбѣ та долѣ славянъ въ старôмъ краю и тутъ въ Америцѣ. Объяснивши цѣль сего балю, патріотичными словами заохотивъ всѣхъ до згоды, єдности и любви вказуючи, що однакова доля, однакова судьба, однаковй интереса мучать всѣхъ дѣтей матери Славы въ одно.

Русины, Словаки, Чехи и Поляки приняли зъ великимъ ентузіязмомъ промову нашого батька Американьской Руси и оплескамъ не було кôнця. По промовѣ зачавъ ся баль при звукахъ коломыйки и чардашу, де бавились всѣ охочо и спокôйно ажь до бѣлого рана. Всѣ участники другихъ народностей не могли нахвалити ся: якъ то Русины дають себе пôзнавати и яка въ нихъ сила народного духа.

Зъ поважанемъ

Димитрій Демяновичъ.

На „Народный Дôмъ“ зложили:

Въ OLYPHANT, PA.:

Всеч. О. Т. Обушкевичъ	$5.00
Чест. Ю. Хилякъ	5.00
І. Фецѣна	1.00
С. Кузмякъ	1.00
І. Осепякъ	1.00
І. Зимонь	30
П. Турко	10
І. Гамбаль	50
С. Хрущь	50
К. Свала	1.00
Г. Фрицъ	25
Д. Шпѣнка	25
И. Пазенько	25
Д. Свала	2.00
Д. Кесельовски	50
М. Мерена	50
А. Пышь	25
А. Поручникъ	25
Т. Хома	35
К. Новицкій	35
П. Басалыга	1.00
А. Басалыга	50
Г. Хомякъ	25
Е. Басалыга	25
Т. Сторожка	50
Д. Кузякъ	50
С. Кузякъ	50
Г. Фелепьчакъ	50
А. Телепъ	50
Ю. Сипява	1.00
А. Сметана	20
Ю. Ковтко	25
Т. Цецура	50
Т. Гревна	20
Т. Сиѣнъ	25
Я. Смолей	25
Г. Боднъовичъ	25
С. Смолей	25
В. Куликъ	25
С. Кащакъ	50
А. Терещукъ	1.00
Ю. Кузьмякъ	1.00
Т. Хованьска	2.00

Сума $25.75

Въ MAYFIELD, PA.

Чест. А. Шлянта	$10.00
М. Дутко	1.00
В. Гладикъ	2.00
П. Чайковскій	1.00
А. Трембачъ	50
И. Данило	1.00
І. Ставискій	50
С. Мусяла	1.00
Н. Шведа	25
А. Талиньовскій	25
В. Данило	35
П. Гловачъ	30
М. Ракъ	20
С. Шведа	50
С. Пелякъ	25
В. Ракъ	20
Ю. Цецура	1.00
М. Початокъ	1.00
М. Владыка	1.00
С. Марковичъ	50
Н. Смый	1.00
Г. Смый	25
П. Тыханичъ	50
М. Китыкъ	50
А. Демчакъ	50
А. Телепъ	25
И. Премусъ	25
Л. Чайковски	50
М. Чайковски	50
П. Сеньо	50
Ю. Дзюра	25
А. Косьцельникъ	25
П. Павлякъ	50
І. Нестеръ	50
В. Габовски	25
Л. Павлякъ	25
В. Найдухъ	25
П. Данило	50
В. Галенька	25
С. Гузый	50
М. Телепъ	25
П. Стафурскій	25
М. Пронько	30
Г. Дзвончикъ	1.00
І. Дзвончикъ	75
Е. Боднъовичъ	50
Л. Прочко	1.00
И. Чуликъ	1.00
І. Малецкій	50
Л. Губякъ	25
М. Фуртакъ	50
М. Павлякъ	50
А. Криль	50
И. Выхованець	25
С. Цейко	50
П. Гузый	50
М. Дзвончикъ	50
Т. Вахна	5.00
К. Констанкевичъ	2.00
С. Констанкевичъ	2.00
М. Кавашь	1.00
В. Обшарскій	50

Сума $51.00

Зъ той сумы заплачено аґентови займаючому ся кольектою кошта подорожи въ сумѣ $7.00, позôстала сума $69.75 зложена зôстала у пôдписаного.

Всѣмъ Чест. дателямъ щироруске „Богъ заплать“!

Юрій Хилякъ

касіеръ „Союза“.

Торжественне посвящене церкви въ LANSFORD, PA. вôдбуде ся величаво дня **28-го Новембра н. ст.** (въ Четверъ). На се велике, церковне и народне торжество маю честь запросити, въ имени моимъ, въ имени церкви, якъ также въ имени цѣлои мѣсцевои рускои громады, всѣхъ доокодичныхъ рускихъ священникôвъ, Братства рускй, якъ також всѣхъ щирыхъ Русинôвъ.

О. Гавріилъ Мартякъ

душпастыръ въ Лансфордъ, Па.

Торжественне посвящене церкви въ ELMIRA, N. Y., вôдбуде ся **1. Грудня с. р.** на котре то свято всѣ доокодичнй и мѣсцевй Братства, якъ також всѣхъ щирыхъ Русинôвъ умыльно запрошує:

Рада церковна

въ Elmira, N. Y.

ДЖОНЪ БРОВНЪ

Першій борецъ за вызволь Американьскихъ невольниковъ.

Дальше.

Наступила та нôчъ. Бровнôва загôнъ, що складавсь зъ 22 чоловѣкъ, выступивъ зъ хутора. Въ сѣмъ загонѣ шестеро належало до Бровновои семіи. Тихо перейшли мôстъ на Потомацѣ, забравши зъ собою мостового вартôвника. Тогдѣ выломили ворота у зброѣвни и засѣли тамъ, забравши въ неволю еи директора. Послѣ пôвночи прийшовъ до Гарперсферрі поѣздъ желѣзницѣ зъ Бальтимору. Бровнъ звелѣвъ своему синови не пускати поѣзду далѣ до мосту. Подорожнй почали турбовати ся; одинъ ôдъ нихъ, вôльный негръ Гайвудъ, выйшовъ зъ вагону и пôшовъ мостомъ. Ему гукнули зъ другого кôнця мосту, щобъ ôнъ повернувсь назадъ, и ôнъ побачивъ напрямованй на него рушницѣ. Не розумѣючи, що се вызначае, ôнъ не послухавъ и ишовъ далѣ. Грянула рушниця и Гайвудъ упавъ мертвый. Се була перша крапля зъ тои рѣчки крови, котра розлила ся потôмъ за вызволь невольникôвъ. Тымъ часомъ гукъ зъ рушницѣ розбудивъ декого въ городѣ и хочь ще бувъ досвѣтокъ, але жителѣ почали громадитись на улицяхъ. Деякй пôшли до зброѣвнѣ; тутъ ихъ забрали въ неволю и замкнули въ особну будôвлю. Ирляндецъ Берлей почавъ бувъ ôдбиватись, але негръ Ньюбі убивъ его зъ рушницѣ. Все мѣсто сполошило ся побачивши, що справа важлива. Зъ мѣста послали скрôзь по окрузѣ просити пôдмоги, думаючи, що повстанцѣвъ богато. Такъ заврюювали вар ові, що стояли всюды коло зброѣвнѣ и стрѣляли, якъ тôлько хто надближавсь до будôвлѣ. У всѣмъ мѣстѣ и въ околици тôлько и знайшли де-кôлька поганенькихъ рушниць. Мѣщане у кулѣ зъ двома колишними полковниками зôбрали ся на раду. Пересвѣдчений въ тôмъ, що повстанцѣ не зможуть довго удержатись въ зброѣвни, наважились насамперѣдъ перехопити имъ шляхъ до Блакитныхъ гôръ зъ того буку, де текли Потомакъ и Шенандоа. Скоро зъявило ся урядове войско зъ Чарльстовна, головного мѣста въ Виргиніи. Заразъ убили одного вартôвника на мостѣ, а другого забрали зъ собою и захопили мôстъ. Обѣдноі добы зброѣвня вся вже була оточена вôйскомъ и повстанцямъ нѣкуды було выйти. Не можна було нѣ ôдки и пособы сподѣвати ся ôдъ товаришѣвъ або повсталыхъ негрôвъ: шляхи всѣ були переповненй. Повстанцѣ пôдъ дощемъ куль поступились назадъ въ ту будôвлю, де були замкненй бранцѣ и тутъ забарикадовались и почали стрѣляти. Першого убили они ненарокомъ беззбройного агента зъ желѣзницѣ. Нападаючй розлютувались и убили захопленого на мостѣ въ неволю повстанця. Одинъ повстанець хотѣвъ утечи, переплывши черезъ рѣчку, але его такожь убили.

Смеркало ся. Гуркоть зъ рушниць не втихавъ. Нападаючй нѣчого не могли зробити зъ повстанцями въ ночи, а розбивати зброѣвню не важились ще и черезъ те, що въ темрявѣ могли погинути мѣщане бранцѣ. Тогдѣ послали до Бровна, запрошуючи его покорити ся. Бровнъ домагавсь, щобъ его выпустили разомъ зъ всѣма повстанцями, а самъ обѣцавъ ся на милю ôдъ мѣста пустити бранцѣвъ, пôсля чого урядове войско не повинно було его займати. Привôдця урядового войска розôрвавъ папѣръ, на котрôмъ були написанй сй умовы и не згожуючись на нихъ, хотѣвъ заразъ розбивати зброѣвню. Але потôмъ перечасували до ранку. Въ ночи надôйшло ще войско пôдъ проводомъ полковника Лі, того самого, що вславивъ ся потôмъ въ домовôй вôйнѣ. Знову послали до Бровна, умовляючи пôддати ся и обѣцяючи выратувати его ôдъ розлютованыхъ мѣщанъ и ôддати его до суду обительскои влады. Бровнъ спокôйно ôдмовивъ:

— На таку умову я нѣколи не згожусь. Вы маете силу, але вы знаете, що солдаты не лякають ся смерти. Красше умерти ôдъ кулѣ, нѣжь на шибеници.

Тогдѣ урядове войско, що въ пятдесять разôвъ було бôльше ôдъ повстаньского загону, почало розбивати дверѣ будôвлѣ. Скоро они пробились въ середину. У пороховôмъ дымови повстанцѣ боронили ся якъ львы. Пораненый Бровнъ порозстрѣлювавъ всѣ набоѣ и ôдбивавсь якоюсь желѣзною штабою. Передъ его очима убили двогъ сынôвъ его, Олевера и Ветсона. Ему самому розрубали шаблею голову, и ôнъ упавъ, заливаючись кровю. Борба скôнчила ся. Всѣхъ повстанцѣвъ посхоплювали. Тôлько пятеро утекло. к мѣжь ними сынъ Бровнôвъ, Овенъ.

Скоро Бровнъ очутивсь. Тогдѣ почали его допытувати. Онъ ôдповѣвъ, що прийшовъ вызволити „рабôвъ своихъ допытувателѣвъ“, що мавъ надѣю на пôдмогу, але надѣя не справдила ся. Онъ додавъ, що самъ задумавъ забрати Гарперсферрі, и що ему здае ся, що наврядъ чи наваживбы ся на се хто иншій. На докоры, що ôнъ роспаливъ въ краю чвары и домову вôйну, ôнъ ôдмовивъ:

— Часъ покаже, чи мавъ я право се зробити.

Онъ не хотѣвъ бачити католицкого патера, але написавъ листъ до своеи жѣнки и дѣтей.

Полудневи статы заворушили ся. Шѣсть миліонôвъ рабовладцѣвъ, боячись втратити чотыри миліоны своихъ рабôвъ, повстали якъ одинъ проти Джона Бровна. Жити чужою працею — се бувъ лежневый принципъ ихъ истнованя. Чи моглижь они дозволити Бровнови, щобъ ôнъ не тôлько сѣявъ пересвѣдченя, що невôльництво неможливе въ республицѣ, але и збройно повстававъ за се пересвѣдчене? На чинъ его они глянули якъ на выповѣджене вôйны ихъ лежневому принципови. Тôлько Бровнова смерть и могла вдовольнити несыте розпустне паньство.

А тымъ часомъ его перевезли вже до Чарльставна, щобъ тамъ судити. Почали ся знову допыты. Бровнъ казавъ:

— Сподѣваюсь, що чинъ мôй не будуть уважати яко розбôйницкій нападъ; я уважаю себе тутъ жертвою великого зла. Красше було бъ, якъ бы полудневй статы приготувались наперѣдъ до рѣшеня сего пытаня и що скорѣйшь, то красше — инакше оно рѣшить ся и безъ нихъ. Судъ надо мною не поможе нѣчого.

Але чи могли паны надъ житемъ и смертею своихъ пôдданыхъ зрозумѣти сй слова?

Хорый ôдъ ранъ ставъ Джонъ Бровнъ передъ судомъ неправды.

Судъ присудивъ его до смерти за зраду, забійство, за замѣръ збунтувати рабôвъ.

Конець буде.

НОВИНКИ.

— До Шамокінъ и до Mt. Carmel прийшло сими днями кôлькохъ людей зъ старого краю. Крôмъ одного, що першій разъ завитавъ на землю американьску, прочй старй нашй люде, але зъ тыхъ дурныхъ, що, якъ заробить на шіфкарту и еще кôлька десятокъ долярôвъ мае въ кишени, ѣде до рôдного села, щобъ въ рôднôй корчмѣ почастувати камратôвъ, тай дати рôдному Мошкови заробити. По чотыри разы вже вандрували до краю и назадъ. Оденъ чоловѣкъ, що прийшовъ по двохъ мѣсяцяхъ назадъ до Mt. Carmel, оженивъ ся за той короткій часъ въ старôмъ краю, жѣнку покинувъ и махнувъ знова до Америки. Каже: та я тамъ вмѣсто мяса — ѣвъ капусту и карпелѣ, а вмѣсто пива — пивъ варъ. Каже, що вже бôльше не повандрує — досыть чотыри разы. — Чи будуть мати нашй люде, коли розумъ?

— Дня 4. с. мѣсяця выбрали 33 Русинôвъ замешкалыхъ въ Шамокінъ, Па. другй папери американьскй, то значить, зôстали обывателями американьскими (citizen). Такъ руска громада въ Шамокінъ, Па. числить днесь по надъ 200 citizen's, котрыхъ бôльша часть належить до руского независимого клюбу політичного. — Давъ-бы Богъ, щобъ и по другихъ мѣсцевостяхъ поступали люде за тымъ примѣромъ, бо Богъ знае, якй змѣны, въ тутейшôй державѣ, въ коротцѣ часъ може принести.

— Въ Olyphant, Pa. дня 13 с. м. зôставъ забитый въ майнахъ вôдламомъ скалы Іосифъ Сивакъ, 27 лѣтъ маючій, родомъ зъ Угорской Руси, ком. Земплинъ. — Позôставивъ молоду жѣнку и двое дѣтей. Належавъ до „Словеньской Едноты“.

Вѣчная ему память!

— Руска громада въ Шамокинъ купила „property“ за цѣну $8.000. Мѣсце положене при найголовнѣйшій улици Shamokin Str., напротивъ костела айришôвъ, котрый есть найкрашою будовою въ цѣлôмъ мѣстѣ. Громада Руска въ Шамокинъ приступить не задовго до будовы новои, мурованои церкви, плебаніи и школы. Розумѣе ся, хто мае 5 property, не задовженыхъ, котрй представляють суму $26.000 той може смѣло будовати святыню, не обтяжаючи парахіянъ, анѣ довгами церкви.

Честь Шамокінцямъ!

ВСЯЧИНА.

Въ Evansville, Ind. вôдбувае ся въ тамошнôмъ судѣ рѣдкій процесъ розводовый, помѣжь супружествомъ Bothman. Жѣнка заскаржила своего мужа, що ся зъ нею злѣ обходить, есть сварливымъ, и т. д., проте просить о розвôдъ. Панъ мужь, въ вôдповѣди, привѣвъ яко свѣдкôвъ, трехъ попередныхъ мужôвъ своей файной жѣночки, котрй передъ судомъ зôзнали, що панѣ Bothman, есть собѣ такимъ зѣленькомъ, що и самъ чортъ не вытримавъ бы съ нею довше, якь шѣсть тыжнѣвъ. Любенька тая панѣ, мала вже ажь сѣмъ мужôвъ, а теперѣшный п. Bothman, есть осьмымъ зъ ряду. — Съ першимъ мужомъ розвела ся тая панѣ, другій повѣсивъ ся, третій бѣдолахъ утѣкъ вôдъ неи, якъ чортъ вôдъ свяченой воды, ажь до Австраліи, проте вôдъ него дôстала розвôдъ; четвертый застрѣливъ ся; пятый и шестый розвѣвъ ся, семый на свое щасте завчасу померъ, а нещастливый Bothman, есть осьмымъ зъ ряду „щасливымъ“ мужомъ сей „ангельской“ невѣсты.

Нове огрѣванье комнатъ придумано въ Америцѣ за помочію воды, розкладанои токомъ електричнымъ. На днѣ судины, наповненои водою, находять ся кôнцѣ дротôвъ вôдъ електричнои батеріи, заосмотренй платиновыми листками и накрытй шклянными цилиндрами. При замѣненôмъ току електричнôмъ розкладае ся вода на водень и кисень; водень збирае ся въ однôмъ цилиндрѣ, кисень въ другôмъ. Въ мѣру убуваня воды доплывае до судины свѣжа вода. Зъ цилиндрôвъ входять оба газы черезъ крантъ двома концентричными отворами-шпарами. Бôльшою, зовнѣшною шпарою выплывае водень, а запаленый горить дуже сильнымъ поломѣнемъ, що пôддержуваный выплываючимъ черезъ меньшу шпару кранта киснемъ, дае горячь до 1200° R. Ся горячь при помочи вôдповѣдного приладу выкористуе ся до огрѣваня комнатъ. Способъ сей мае бути вже выпробованый и узнаный знаменитымъ.

СМѢХЪ И ПРАВДА.

Де Бога нема?

Учитель питаесь въ школѣ: „Гриню, що значить що Богъ есть вездѣ сущій?“

Гриньо: „То значить, що Богъ есть всюда и на земли, и на небѣ, и на кождôмъ мѣсци — лишь въ нашôй пивницѣ Его нема, бо тамъ повнѣсенько на зиму бандурокъ (компѣрôвъ).“

Глухій.

Сусѣдъ: „Дай Боже здоровя, Тарасе!“

Глухій: „Хлѣвъ плету.“

Сусѣдъ: „Боже поможи!“

Глухій: „На свинѣ!“

Сусѣдъ: „Але-жь ты дурень!“

Глухій: „Спаси богъ!“.

Цыганôвъ батько.

Чоловѣкъ: „Цыгане, твого батька поймали.“

Цыганъ: „Где?“

Чоловѣкъ: „У коморѣ!“

Цыганъ: „Е, у коморѣ! У коморѣ хочь кого, то поймають. — Пустѣть его вы на поле, та поймайте.“

Молись, трудись, учись, до СОЮЗА запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближнього люби, церковь посѣщай, Свободу читай, Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ лютерію не грайте, тôлько грошъ щадѣть Братя! намъ треба „Народного Дому", ану скинтесь по центови Се не забувайте! . . . . Буде зъ васъ.